

Innspill fra Biogass Oslofjord til høring om

BIOGASS
OSLOFJORD

Høring ny gjødselvereforskrift

med Høringsfrist 20. Juni 2024. Utsatt frist til 27. juni innvilget.

§1 Formål

Det bør legges til at forskriften skal tilrettelegge for resirkulering av næringsstoff og fremme sirkulær økonomi.

§15 Råvarer til bruk i gjødselvarer

Fiskeslam fra saltvannsoppdrett er ikke inkludert i lista over råvarer som kan inngå i gjødselvarer. Dermed må det søkes egen tillatelse av Mattilsynet til bruk av dette råstoffet med «dokumenterbar nyttevirksomhet for produktet eller produksjonsprosessen». Her mangler det en helhetlig tankegang om miljø. Behov for håndtering av salt fiskeslam ihht. andre regelverk og kommende krav, samt effekt på miljø ved oppsamling og behandling bør også inngå i vurderingene til Mattilsynet.

Vi vil samtidig påpeke at regelverket på flere områder regulerer råstoffene og produksjonsmetoden istedenfor egenskapene til endeproduktet. Vi mener at dette er en uheldig måte å forme regelverket på og vil ha konsekvenser for innovasjon, eksempelvis hvis det kommer gode teknologier for avsalting av fiskeslam.

§18 Hygiene, punkt C

Det stilles krav til det skal være mindre enn to spiredyktige frø eller andre plantedeler som kan gi opphav til nye planter per liter ferdig vare. Det bør tilføres hvordan dette skal dokumenteres. Eventuelt kan dette kravet flyttes til §19 validering av hygieniseringsmetoder.

§21 Tungmetall

Andre ledd setter grenser for tungmetallinnhold i råvarer som går til ulike kvalitetsklasser. Råvarer som overskrider tungmetallinnhold i kvalitetsklasse I kan ikke inngå i gjødsel av kvalitetsklasse 0. Tilsvarende for høyere klasser. Vi etterspør en mer utfyllende begrunnelse om hvorfor regelverket er utformet på denne måten og dokumentasjon av uønskede konsekvenser ved å benytte små mengder råstoff med høyere tungmetallinnhold inn i gjødselprodukter som samlet sett inneholder lite

tungmetaller. Unntaket for husdyrgjødsel i samme paragraf tyder på at dette ikke er så farlig.

Vi vil samtidig påpeke at regelverket på flere områder regulerer råstoffene og produksjonsmetoden istedenfor egenskapene til endeproduktet. Vi mener at dette er en uheldig måte å forme regelverket på og vil ha konsekvenser for innovasjon, eksempelvis ved utvikling av teknologier som kan ta ut tungmetaller.

§22 Særlige fosforbaserte grenseverdier for tungmetallinnhold

De særskilte kravene foreslås å kun gjelde for 1) gjødselvarer som har et fosforinnhold på over 2 prosent av tørrstoffet, og 2) som ikke inneholder avløpslam eller kunstgjødsel.

Dette er krav som gir mening med dagens praksis, men vi ser at stadig flere biogassanlegg prosesserer bioresten for å lage et best mulig produkt for brukerne. Vi er bekymret for at premissene for den alternative beregningsmetoden for tungmetaller kan bli barrierer for utviklingen av nye ettertraktede gjødselprodukter. Dette gjelder organiske gjødselvarer som har tatt ut fosforet, eksempelvis ved uttak av struvitt (fosfor). Massen som blir igjen vil da inneholde lite fosfor, og kan havne i en dårligere klasse. Det kan også hende at kravet om minimum 2 prosent fosfor ikke overholdes.

Det er flere grunner til at det kan være hensiktsmessig å ta ut fosforet fra bioresten. Det mest åpenbare behovet ligger i Rogaland, hvor det er store mengder husdyrgjødsel som kan benyttes til biogassanlegg, men lite behov for en fosforrik biogjødsel. Uttak av fosfor gir da et tørt produkt som er enkelt å transportere ut av regionen, mens den vanninnholdige og nitrogenrike delen kan benyttes lokalt.

En annen utfordring ligger i at næringsstoffet i biogjødsel varierer og er ikke alltid best mulig tilpasset brukerens behov. For å få bedre og mer spesialiserte produkter kan det være gunstig å tilføre kunstgjødsel. Dette blir ikke mulig med det foreslåtte regelverket uten å risikere en dårligere kvalitetsklasse. I verste fall kan det føre til merarbeid i form av at biogjødsel og kunstgjødsel må spres hver for seg. Vi ser ikke poenget med å utelukke organisk gjødsel som har blitt tilført kunstgjødsel fra §22, ettersom en tilføring av næringsstoffer uansett vil begrense bruken av den organiske gjødselen.

Vi vil samtidig påpeke at regelverket på flere områder regulerer råstoffene og produksjonsmetoden istedenfor egenskapene til endeproduktet. Vi mener at dette er en uheldig måte å forme regelverket på og vil ha konsekvenser for innovasjon, eksempelvis hvis det kommer gode teknologier for å fjerne spesifikke tungmetaller.

Endringsforslag til §22

Departementene bør vurdere hensikten av kravene for at §22 skal kunne brukes. Det kan være mer hensiktsmessig å stille krav om at en vesentlig andel av næringsstoffene skal komme av sirkulært oppgav.

Det bør også vurderes om §22 kan ha negativ påvirkning for omsetning av fremtidige sirkulære gjødselprodukter som f.eks. biorest som har blitt strippet for fosfor. Det bør vurderes om den alternative metoden kan kvalifisere gjødselen i ulike klasser basert på innhold av tungmetaller per tonn gjødsel.

Det må gjøres tydelig hvilken gjødselklasse kravene i §22 gjelder for. Vi stiller oss undrende til hvorfor det ikke er satt opp ulike kategorier (0, I, II og III) som i §21.

§26 Særlige krav for biokull

Det kommer ikke tydelig frem om det er kun disse kravene som gjelder for biokull, eller om dette gjelder i tillegg til andre krav for gjødselvarer av organisk opphav. Det kan forekomme høye konsentrasjoner av tungmetaller i biokull, og vi stiller oss undrende til hvorfor biokull er unntatt klassifiseringen av §21 eller §22 dersom dette er tilfelle.

§27 Aktsomhetsplikt for innhold av ulike stoffer

Her kan det være behov for en veileder som kan hjelpe virksomheter å sikre at de har «tilstrekkelig kunnskap» og til å gjennomføre nødvendige tiltak.

§28 Urenheter

Følgende setning virker noe forvirrende:

«Virksomheter skal gjennomføre tiltak for å fjerne disse urenheterne før behandling eller lagring.»

Vi antar at det med «virksomheter» menes avfallsselskap som skal håndtere råstoffene som skal bli til organisk gjødsel. Dette er i så fall en uheldig ordlyd som skyver ansvaret for avfallshåndtering over på avfallsselskapet og vekk fra avfallsprodusenten, som i de fleste tilfeller er den eneste som faktisk kan gjennomføre effektive tiltak. Det gir også inntrykk av at det finnes teknologi som på en god måte kan fjerne urenheter, hvilket ikke er tilfelle for plast.

Vi mener at forskriften bør være langt mer ambisiøs når det kommer urenheter som følge av plastforurensing. Det er mange gode grunner til at plast bør fjernes fra matvarekjeden, og det har nylig blitt gjort mye forskning på mengder mikroplast i

mennesker og hvordan det påvirker helsen¹. Samtidig kan det ikke være så strenge krav i Norge at avfallet blir eksportert til naboland. Det kan også argumenteres for at dette i større grad burde reguleres gjennom avfallsforskriften fremfor gjødselvareforskriften.

Det bør allikevel vurderes om det kan stilles krav til kommunikasjonstiltak som plikter gjødselprodusent (avfallsselskap) å melde fra til leverandør dersom det gjøres leveranser med åpenbart høyt innhold av urenheter.

¹ <https://www.scientificamerican.com/article/are-the-microplastics-found-in-testicles-a-health-danger/>,
<https://www.theguardian.com/environment/2022/oct/07/microplastics-human-breast-milk-first-time>.